

DE OOSTENDSE OESTERPUTTEN (2)

Rita Debo

DE OOSTENDSE OESTERPUTTEN TIJDENS DE "BELLE-EPOQUE"

De oesterputten "ROYON-BETTGER & CIE" later "ROYON-HERTOGHE & CIE" werden opgericht in 1856 door de heren Royon en Bettger, een Duits zakenman.

De gronden waarop het oesterpark was ingericht, waren gelegen op de gronden van de huidige Koningstraat, Parijsstraat en een gedeelte van de gebouwen van de Koninklijke Villa. De gronden werden gehuurd aan de Belgische Staat, gezien het een militair domein was.

Op 1 juli werd het complex ingehuldigd en kort nadien al met een bezoek van Prins Leopold en Prinses Marie-Henriette, het toekomstig vorstenpaar, vereerd.

Het langwerpige gebouw dat bij de oesterput hoorde, werd pas in 1863 opgetrokken. In 1883 werd er een stoommachine geïnstalleerd. Deze moest de aanvoer van zeewater verzekeren via een ijzeren buis die over het strand liep.

Bij het oesterpark hoorde ook het "PAVILLON DU RHIN" dat als restaurant een grote vermaardheid genoot.

De historiek van het "PAVILLON DU RHIN" en de oesterputten "ROYON" is een zeer complexe aangelegenheid door talrijke verkopen, erfenissen... enz.

De eigenlijke uitbating van de oesterputten gebeurde door de schoonzoon van de heer Louis Royon, Michel Halewyck. Uiteindelijk werden in 1893 de putten verkocht aan Michel Halewyck-Royon.

In dezelfde tijd begon koning *Leopold II* naar gronden uit te zien om het domein van de *Koninklijke Villa* uit te breiden. Met de intentie de oude oesterput "ROYON" te kopen, ging Leopold II dan ook meerdere malen persoonlijk onderhandelen met Michel Halewyck. In 1885 werd de koop gesloten. De koning kocht de gronden voor het bedrag

van 610.000 frank en zijn geniale urbanisatieplannen konden worden doorgezet. Michel Halewyck liet nieuwe oesterparken aanleggen op de rechteroever van de IJzer in Nieuwpoort.

N.V. LES PRODUITS MARITIMES

Michel Halewyck stierf in 1907. Zijn vijf erfgenamen waren niet op de hoogte van de uitbating van oester- en kreeftenparken. Ze stichtten de firma "N.V. LES PRODUITS MARITIMES".

Tijdens de eerste Wereldoorlog werden de installaties totaal vernietigd. De heropbouw gebeurde niet op dezelfde plaats, maar op de linkeroever van de IJzer.

In 1929 kwam het tot een samengaan met de "N.V. HUITRIERES ET VIVIERS DE LOMBARDSYDE". Dat duurde echter niet lang en in 1931 stichtte Raoul Halewyck, kleinzoon van Michel, de "N.V. HUITRIERES ET POISSONNERIE REUNIES" met zetel te Oostende. Naderhand veranderde de naam in "HUITRIERES HALEWYCK & CIE". Daarover verder meer. De oesterputten in Nieuwpoort bleven in bedrijf tot in 1975 onder de firma-naam "HALEWYCK".

OESTERPARKEN L. JANSSENS EN CIE

Janssens legde de oesterparken aan bij de bouw van een jaagdok aan de Halve Maan, ten zuiden van de Leopoldkom en ten oosten van een gepland maar nooit uitgevoerd droogdok. De firma had ook oester- en kreeftenputten aan de Langestraat 91. Ook hier was vers zeewater toegevoerd via een buizenstelsel dat tot aan de zee liep.

Het brievenhoofd van de firma Louis JANSSENS & Charles MESTDAG, daterend van rond de eeuwwisseling toont een niet al te getrouw zicht op de huizen aan de Langestraat en de oesterputten die erachter liggen.

OESTERPARKEN DESMET-LAMBRECHT

De oesterputten "DESMET" waren een voortzetting van deze van "DE BROCK". Ze waren een voorbeeld voor heel oesterkwekend Europa.

Charles Desmet, die vermoedelijk een gewezen werknemer was van de oesterputten "VANDERHEYDE" liet zijn oesterparken aanvankelijk graven op het grondgebied Bredene, rechtover de Oostendse achterhaven.

De oesterputten werden onteigend voor totale afbraak in 1888. De terreinen werden in de openbare weg geïncorporeerd. De putten werden heraangelegd aan de mosselhoek. Ze kwamen te liggen naast deze van "LOGER-LOHR" en "STICHERE-STRACKE". In 1931 werden ze overgenomen door "HALEWYCK".

OESTERPARKEN ARMAND TERMOTE EN CIE

Deze waren gelegen aan de "bassin de chasse".

OESTERPARKEN A. ROGER-LOHR EN CIE

Deze waren aanvankelijk ook gelegen in de "bassin de chasse" met in de andere hoek de putten van "TERMOTE". Ze kwamen in 1863 in bedrijf.

In 1869 werden ze overgebracht ten noorden van de Mosselhoek. Zo kwamen er drie oesterputten vlak naast elkaar te liggen op de gronden van de achterhaven, namelijk deze van "DESMET", "LOGER-LOHR" en deze van "A. STICHERE-STRACKE".

DE OESTERPUTTEN A. STICHER - STRACKE & C°

STRACKE was tevens uitbater van het in de Belle-Epoque zeer gekende "HOTEL D'ALLEMAGNE" in de Kaaistraat, concessionaris van het restaurant-buffet van de mailboten en van het buffet van het Oostendse kaaistation.

Stracke zette zich steeds volledig in voor het promoveren van de Oostendse economie en het mondaine toerisme. Een straat in Oostende draagt trouwens zijn naam. Na de Wereldoorlog 14-18 werden deze oesterput-

ten verder uitgebaat onder de naam "VERMEERSCH EN C°".

HUITRIERES MODELES D'OSTENDE

In april 1880 was er sprake van de oprichting van de "S.A. HUITRIERES MODELES D'OSTENDE". De ondernemers wilden te Oostende oesters uit Arcachon vetten. Hun prospectus moet de kandidaat-investeerdere fabuleuze winsten beloofd hebben. Het blad "Europe" haalde daarop enkele zakencijfers van buitenlandse oesterkwekers aan, en besloot de hele opzet een grote oplichterij te noemen.

Met een petitie van 10 juli vroegen de bestuurders van de "HUITRIERES MODELES" het stadsbestuur van Oostende om toelating voor het aanleggen van bassins op terreinen van het Oude Koersplein, ten oosten van de haven.

De Naamloze Vennootschap kwam nooit goed van de grond en ging naderhand failliet.

GRANDES HUITRIERES PARK

Louis Delbouille, de onvermoeibare en ondernemende Luikse zakenman wiens naam voorgoed verbonden blijft met de snelle uitbouw van Oostende tot luxebadstad (1875-1900), kreeg in 1888 een concessie voor die oesterput.

De aanleg kwam klaar in 1890. De putten waren gelegen tegen de Steenweg naar de Noord-Ede, tussen die steenweg en de Oostendse achterhaven.

In 1897 al waren de oesterputten in handen van de "N.V. HUITRIERES PARK D'OSTENDE" waarvan de Luxemburgse Eugène GASPARD gerant was. GASPARD werd als directeur van deze N.V. aangesteld.

Deze oesterputten werden in 1903 onteigend.

GRANDE HUITRIERE DU KURSAAL

De Oostendse dagbladen "L'Echo d'Ostende" en "Le Carillon" signaleerden eind oktober 1898 de vestiging van een nieuw oesterpark, de "GRANDE HUITRIERE DU KURSAAL", gelegen op de gronden achter het "Etablissement Hydrothérapique" aan de oosthelling Kursaal.

Het oesterpark betrok trouwens zijn zeewater langs dezelfde leidingen als die van de kuurinstelling. Meteen al was een restaurant voorzien en Eugène Gaspar die we al kennen als directeur van Delbouilles oesterputten "Park", (Delbouille was inmiddels overleden) werd aan het hoofd van de instelling geplaatst.

Het hotel-restaurant opende zijn deuren op zaterdag 8 juli 1898. Het was in vele opzichte een eerder originele aangelegenheid. Er was eerst en vooral een ultra moderne grillroom, een nieuwigheid in die dagen.

De blikvanger was ongetwijfeld het restaurant. Men kwam er door een grote vestibule die uitgaf in de Van Iseghemlaan over de Belpairestraat (toen nog Laboratoriumstraat). Het restaurant was een soort terras rondom de oesterputten aangelegd, tevens als een soort wandeling. Men kon er een somptueuze maaltijd tot zich nemen, maar ook gewoon iets drinken. Dit restaurant-terras was schitterend gepland en gedecoreerd door de architect DUJARDIN en zijn medewerker A. HUBERT. Als thema had Dujardin "Oud Oostende anno 1614" gekozen, in navolging van zijn versieringen van de Kursaal-rotonde voor liefdadigheidsfeesten, die kort voordien zo'n succes waren geweest. Het werd een geromantiseerde weergave van de typische kleine volkse huisjes met kleine deuren en vensters en die schattige topgeveltjes. 's Avonds werd heel dit decor electrisch verlicht en dat was ook een nieuwigheid.

OESTERPARKEN CH. PAVOT ET FILS

Gelegen in de Kapellestraat, 80

OESTERPARKEN VAN GRAEFSCHEPE

Gelegen op de helling van de Cirkelstraat.

De laatste twee oesterparken waren van minder groot belang.

OESTERPUTTEN TIJDENS DE WERELDOORLOGEN EN HET INTERBELLUM

Tijdens de eerste Wereldoorlog verdwenen de oesterputten in Oostende tengevolge van de vernielingen door de bezetters aangericht.

Na de oorlog was het moeilijk heropstarten.

- In Engeland brak een epidemie uit in de kwekerijen en onze kwekers hadden bijgevolg moeilijkheden om zich te bevoorraden.

- De internationale handel was tijdens de oorlog en de jaren erna totaal ontwricht.

- De Zeeuwse oesterkwekers hadden hun parken tijdens de oorlog aanzienlijk uitgebreid. Ze bleven immers gespaard van de vernielingen door het oorlogsgeweld aangericht. Na de oorlog veroverde Zeeland dan ook moeiteloos een overheersende positie op de oestermarkt gezien ze onmiddellijk konden leveren.

- De houding van de Belgische regering was ook niet bevorderlijk voor de heropbloei van de oesterteelt, de teelt werd niet langer economisch interessant bevonden. De voordelen waarvan sommige oestertelers vóór 1914 genoten, (bv. vermindering op de invoerrechten van jonge oesters) werden opgeheven.

Slechts 7 parken bleken te kunnen standhouden na de oorlogsjaren. De eigenlijke teelt was dan nog zeer bijkomstig in die bedrijven. Ze moesten het vooral hebben van de invoer en reparatie van IJslandse, Schotse en Noorse kreeft en langoesten.

Rond 1933 liet een bestendige Commissie voor Zeevis en Oestercultuur proeven ondernemen in de Oostendse Spuikom om te zien of er oesterkweek mogelijk was.

Na vier jaar proefnemingen bracht de commissie verslag uit waaruit bleek dat de methodische integrale oesterkweek zeer goed mogelijk was, maar om de kweek op commerciële gronden te beginnen was toestemming nodig van het Bestuur van Bruggen en Wegen. Deze was in het begin weigerachtig om toestemming te verlenen, ze vreesde dat door het vele verversen van het water de Spuikom vlug zou aanslibben, zoals het eerder met het Leopoldsas het geval was geweest. De vrees voor aanslibbing was ongegrond aangezien de Spuikom meer dan een kilometer verder landinwaarts gelegen was dan het Leopoldsas dat zijn in- en uitlaat dicht bij de zee had. Het zeewaterslijk is al lang bezonken eer het de afstand Noordzee-Spuikom overbrugd heeft.

(wordt vervolgd)